

Wyrok z dnia 21 maja 1999 r.

I PKN 79/99

Naruszenie przez pracodawcę gwarancji stabilności zatrudnienia przy przejmowaniu zakładu pracy, chociaż nie stwarza zakazu zmniejszenia zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych, to może wskazywać na niezgodność rozwiązania stosunku pracy z zasadami współżycia społecznego.

Przewodniczący: SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 21 maja 1999 r. sprawy z powództwa Teresy M. przeciwko „K.” Spółce Akcyjnej w Ł. Zakładowi Produkcyjnemu w B. o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 22 października 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 1998 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Bytomiu uznał za bezskuteczne rozwiązanie umowy o pracę z powódką Teresą M. przez pozwaną „K.” S.A. w Ł. Zakład Produkcyjny w B. i zobowiązał pozwaną do dalszego zatrudnienia powódki do czasu prawomocnego rozpoznania sprawy.

W apelacji od tego wyroku strona pozwana zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 8 i art. 45 KP) oraz „sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału”.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 22 października 1998 r. oddalił apelację.

Kasacja strony pozwanej od powyższego wyroku Sądu Wojewódzkiego oparta została wyłącznie na podstawie naruszenia prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 KPC) przez błędną wykładnię wskazanych przepisów – art. 8 w związku z art. 45 KP oraz

przez niezastosowanie art. 1 i art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). W oparciu o te podstawy kasacji, pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku, bez jednakże określenia sposobu tej zmiany, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej lub pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustalenie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia o dochodzonym przez powódkę roszczeniu nastąpiło w wyroku Sądu pierwszej instancji na podstawie przeprowadzonego przed tym Sądem postępowania dowodowego. Sąd drugiej instancji tych ustaleń nie zmienił, uznając zarzuty apelacji strony pozwanej za bezzasadne. Jeżeli z kolei kasacja nie kwestionuje już podstawy faktycznej, to rozpatrzenie jej zasadności musi ograniczać się do wykładni i zastosowania wskazanych przepisów prawa materialnego. Te istotne i wiążąco ustalone fakty są następujące.

Pozwana „K.” S.A. nabyła w dniu 5 marca 1998 r. majątek Zakładów Poligraficznych „I.” Spółdzielni Inwalidów w B., przejmując pracowników, w tym powódkę zatrudnioną od 1 sierpnia 1978 r. na stanowisku pomocy introligatora obsługi zszywar-ki. Według umowy przedwstępnej z przejmowanym zakładem, pozwana zobowiązała się do zachowania ówczesnego poziomu zatrudnienia przez okres 1 roku. Wbrew takiemu zobowiązaniu, pozwana już po upływie 1,5 miesiąca od przejęcia Spółdzielni Inwalidów „I.”, w dniu 29 kwietnia 1998 r., wypowiedziała powódce umowę o pracę, powołując się na przyczyny ekonomiczne. Powódka jest osobą głuchoniemą, analfabetką, lekko opóźnioną w rozwoju, mającą na utrzymaniu dwoje małoletnich dzieci. Nie ma przy tym – poza wynagrodzeniem ze stosunku pracy – innych dochodów.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Pracy uznał, że aczkolwiek strona pozwana miała podstawę do wypowiedzenia umowy o pracę, to jednakże nadużyła swego uprawnienia, postępując rażąco sprzecznie z zasadami współżycia społecznego. Podzielając w pełni tę ocenę w świetle art. 8 i art. 45 Kodeksu pracy, Sąd drugiej instancji podkreślił, że upośledzenie powódki nie może stanowić argumentu usprawiedliwiającego wypowiedzenie umowy o pracę, skoro pozwany zakład ma status zakładu pracy chronionej i z tego powodu czerpie wymierne korzy-

ści w postaci ulg i refundacji, mając w zamian obowiązek takiego zorganizowania procesu pracy, by mogły być zatrudnione osoby upośledzone. W świetle uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku nie ulega także wątpliwości, że Sąd Wojewódzki w Katowicach nie kwestionował tego, że pozwany zakład swe uprawnienie do rozwiązania umowy o pracę opierał na przyczynie ekonomicznej (zmniejszenie zatrudnienia), korzystając z trybu i podstaw określonych w przepisach art. 1 i art. 10 powołanej ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Jednakże wykorzystanie tego trybu i tej podstawy w konkretnych okolicznościach stanowiło nadużycie prawa w rozumieniu art. 8 KP. Sąd Wojewódzki, podejmując powyższą ocenę, miał na uwadze okoliczności dotyczące powódki i pozwanego zakładu pracy chronionej. Podkreślił, że złamanie przez stronę pozwaną gwarancji stabilności zatrudnienia przez okres 1 roku od przejścia poprzedniego zakładu pracy chronionej, chociaż nie stwarza prawa podmiotowego po stronie pracowników, to wskazuje na naruszenie zasad współżycia społecznego.

Podniesione w kasacji zarzuty nie podważają poprawności powyższej oceny. Naruszenia art. 8 KP (w związku z art. 45 KP) upatruje kasacja w błędnej wykładni, która miałyby polegać na oparciu oceny prawnej z punktu widzenia interesów powódki, z całkowitym – jak to formułuje kasacja – pominięciem interesów pozostałych pracowników, również osób niepełnosprawnych. Zarzut ten jest chybiony przede wszystkim dlatego, że opiera się na domniemanych okolicznościach faktycznych (rzekomy interes innych pracowników), które nie zostały objęte ustaloną i niezakwestionowaną podstawą faktyczną wyroku. Ponadto, w ocenie prawnej zaskarżonego wyroku nie ma błędnej wykładni powołanego przepisu, zgodnie z którym nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Po ustaleniu naruszenia przez pozwanego zakładu pracy zasad współżycia społecznego, prawidłowo rozstrzygnięto o pozbawieniu skuteczności prawnej czynności (wypowiedzenia umowy o pracę) stanowiącej nadużycie prawa. Wreszcie bezzasadny jest argument, jakoby ocenę stanu faktycznego sprawy w świetle zasad współżycia społecznego Sąd Wojewódzki oparł tylko na podstawie uwzględnienia interesu powódki. Wbrew temu zarzutowi, z przedstawionego wyżej uzasadnienia wyroku wynika, że rozważone zostały okoliczności dotyczące powódki jako pracownika i pozwanej Spółki jako pracodawcy.

W kasacji nie został zakwestionowany nie budzący zastrzeżeń pogląd wyrażony w zaskarżonym wyroku, że indywidualne wypowiedzenie umowy o pracę na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. (art. 1 i art. 10) podlega ocenie sądu pracy w zakresie nadużycia prawa (art. 8 KP). Jeżeli więc zarzuty kasacji dotyczące art. 8 KP i art. 45 KP okazały się bezzasadne – to w konsekwencji za bezzasadny należy uznać zarzut niezastosowania art. 1 i art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Te ostatnie przepisy nie powinny być bowiem wykorzystywane dla działań sprzecznych z zasadami współżycia społecznego, gdyż działania takie – w świetle art. 8 KP - nie podlegają ochronie.

Z powyższych przyczyn kasacja strony pozwanej jako nie mająca usprawiedliwionej podstawy podlegała oddaleniu stosownie do art. 393¹² KPC.

=====